

HALLIWISEN

Medlemsblad for HASAM • Halliwick-SAMarbejdet i Danmark

29. ÅRGANG NOVEMBER 2021 NUMMER 4/4

STARTEN PÅ
HALLIWICK I DK
SIDE 5

NY
BASSINTÆLLER
SIDE 17

Deadline
Halliwisen nr. 1 - 2022

24. januar 2022

Ansvarlig: Harald Lie

Indholdsfortegnelse:

- Starten på Halliwick i Danmark..... 5
- Afskedsgave til Axel Olsen 11
- Generalforsamling i IHA..... 13
- Tanker i kølvandet på IHA Conference 15
- På bassinkanten 17
- Årsmøde 2022..... 19
- Gave til Vibeke og Harald Lie..... 19
- HASAMs aktivitetskalender 21
- HASAMs forretningsudvalg 23

Har du husket
at betale
kontingent for 2021?

Enkeltmedlemmer
pr. år 200 kr.

Klubber/institutioner
pr. år 500 kr.

Reg. nummer: 8117
Kontonummer: 33 555 99
Mail til hane@bjorling.dk, hvis du har
mistet dit brev om betaling af kontingent.

Skriv til os...

Kvalitet i hverdagens Halliwick må
være det vigtigste for os alle.
Derfor vil vi gerne inddrage flere
i disse drøftelser.

Skriv til os og kom med dine tanker
og ideer til uddannelserne
og temadage indenfor Halliwick.
Send til hasam@halliwick.dk
og skriv i emnefeltet HALLIWISEN

Mac instruerer, Vibeke og Lissen demonstrer.

Vibeke

Harald

Starten på Halliwick i Danmark

Danmark var efter England et af de aller første lande til at få etableret en Halliwick organisation.

Da vi var med helt fra starten for 50 år siden, blev vi opfordret til at fortælle om starten på Halliwick i Danmark ved den internationale Halliwick online konference, som blev arrangeret af Halliwick gruppen i Israel sidst i september i år.

Vi skiftedes til at fortælle, og det vil vi gengive her oversat til dansk. Ud over at fortælle om selve historien og hvad der har fascineret os ved Halliwick, valgte vi også at sige noget om James McMillan (Mac), fordi der i dag er så få tilbage, som har kendt ham.

Vibeke: Historien om Halliwick i DK starter tilfældigvis i Bad Ragaz i Schweiz i 1967, hvor jeg arbejdede som fysioterapeut på rehabiliteringscentret. Jeg kom fra rehabiliteringshospitalet i Hornbæk med mange unge med rygmarvskader. Dr. Zinn, cheflægen i Bad Ragaz, samarbejdede med Mac, hvilket førte til et 5-dages Halliwick kursus for stedets fysioterapeuter. På kurset var der en masse vandfysik, formler og fysiske beviser, som jeg syntes var svære, men to ting fascinerede mig virkelig:

Hvad man kunne opnå i vand

En mand med meget svær spasticitet blev placeret langs kanten af poolen. Derefter blev han rullet i vandet, uden at nogen var i vandet for at tage imod ham. Vi så ham synke og derefter langsomt komme op til overfladen med ryggen først og derefter vende sig om på ryggen, så han fik munden over vand - for derefter langsomt at svømme væk, uden at vi kunne se hvordan. Det var en øjenåbner! Ud fra det jeg så på land, ville jeg have udelukket hans mulighed for at komme i vandet og svømme. Nu erfarer jeg Macs ord: "Se på hvad de kan i vand - ikke hvad de ikke kan på land". "Se efter mulighederne, ikke begrænsningerne."

Den anden fascinerende ting var...

...Macs kompromisløse insistens på, at kursisterne skulle behandle de funktionshæmmede svømmere med respekt og ligeværdighed, hvilket også omfattede relevante krav. Svømmerne skal være deltagere i læreprocessen, ikke kun passive modtagere. På det tidspunkt var denne

Fortsættes side 7

En kæmpe stor slange.

holdning endnu ikke almindelig blandt fagfolk i DK. Her var holdningen langt mere autoritær, men det passede godt med den holdning, jeg var stødt på blandt de indlagte patienter med rygmarvsskader, og som jeg kendte fra Harald og hans opvækst med følgerne efter polio.

Hele forløbet gjorde et stort indtryk på mig, men jeg anede ikke, hvordan jeg skulle komme i gang med Halliwick tilbage i Danmark. Muligheden kom tre år senere. Også her spillede tilfældigheder ind. En fysioterapeut, Tove Sørensen, fra Aarhus, havde arbejdet i London. Hun var derved også kommet til at arbejde med Halliwick, og hun og hendes søster, Inge, ville introducere Mac og Halliwick i Aarhus, så de fik arrangeret et kursus med Mac.

Her kom chancen!

Jeg arbejdede nu på specialinstitutionen Solbakken for fysisk funktionshæmmede børn og unge, hvor Halliwick var meget relevant.

Det første grundkursus med Mac blev afholdt i september 1971. Jeg og to fys-kolleger (Lissen og Else) deltog, og Harald blev fanget ind fra sidelinjen. Efterfølgende dannede vi en undervisningsgruppe, og vi var heldige at få en ledig tid i den nyåbnede Lyseng Svømmehal, som vi har endnu. Det betød, at vi 2 måneder efter kurset kunne begynde svømmeundervisning for unge fra "vores" institution, og kort efter for hjemmeboende funktionshæmmede børn.

Harald: Vi arbejdede hårdt på at organisere undervisningen, og vi gik snart i gang med at

udarbejde undervisningsmateriale til kortere kurser for nye instruktører. Allerede det første år begyndte vi at holde foredrag og kortere kurser rundt om i landet.

Da vi brugte kommunale svømmehaller, måtte vi organisere os som en klub, så vi stiftede HASA, Halliwick Svømmeklub i Aarhus, i januar 1972, som den første Halliwickklub i Danmark.

Mens svømmeundervisningen gik godt, mødte vi hurtigt modstand fra helt uventede sider.

Vi mødte kraftig modstand fra svømmelærere, der også tog sig af handicapsvømning. Vi var jo ikke uddannet efter den gængse svømmeundervisningsmetode, så vi var ikke berettiget til at undervise (!), - selvom de selv ikke havde nogen særlig metode til undervisning af funktionshæmmede. Vi blev også bebrejdet for ikke at bruge opdriftshjælpemidler i undervisningen.

Både svømmelærere og fysioterapeuter kritiserede os for ikke at kræve en lægeerklæring fra de funktionshæmmede idrætsudøvere, som man gjorde i nogen sammenhænge. Det var imidlertid ikke obligatorisk, så efter vores mening var vi nødt til at respektere den enkeltes ret til at vurdere og beslutte, om der var behov for at konsultere en læge. Vi skulle kun have at vide, om der var noget, vi skulle være opmærksomme på i forbindelse med svømning, som f.eks. epilepsi og diabetes.

Også fra handicapidrætten mødte vi modstand. Den eksisterende idrætsklub for fysisk funktionshæmmede betragtede os som en konkurrent og ville have os til at blive en del af dem, så der kun var én klub for fysisk funktionshæmmede i Aarhus. Det modsatte vi os. HASA var for alle, uanset handicap, og hvorfor skulle funktionshæmmede kun have ét tilbud i en by som Aarhus og ikke have mulighed for at vælge?

Men vi fik god opbakning fra den almindelige idræt. Jeg havde ingen erfaring med at drive en idrætsklub, og om hvordan idrætten var organiseret. Så for at komme i nær kontakt med idrættens holdninger og tankesæt, overraskede

Fortsættes side 9

jeg generalforsamlingen i Idrætssamvirket ved at foreslå mig selv til bestyrelsen - og blev valgt! Min tid i bestyrelsen gav mig en masse erfaring, og Idrætssamvirket arrangerede to grundkurser med Mac.

Også De Danske Gymnastik og Ungdomsforeninger (DDGU) støttede os, og det medførte bl.a. deltagelse af svømmeinstruktører på de følgende kurser. På kurset i efteråret 1973 deltog bl.a. Inger og Niels Kristian Nørregaard der lige havde startet et handicaphold i Helle Svømmeklub, og efter kurset blev det en Halliwick-afdeling, hvor de stadig er aktive.

Det første kursus i 1971 blev efterfulgt af flere kurser med Mac eller Margaret Reid, også fra London, indtil 1980. Da meget få af jer har oplevet Mac, vil vi give jer vores indtryk af ham, især fordi hans evner og engagement var af uvurderlig betydning for Halliwick's udvikling i Danmark.

Vibeke: Mac var ikke krævende, hverken når det kom til kursusfaciliteter, forplejning eller indkvartering. Han tilpassede sig. Han foretrak at bo privat, og han boede hos os et par gange. Han ønskede, at kursusomkostningerne blev holdt på et minimum. Derfor fik han dækket sine udgifter, men intet eller et meget lille honorar.

Mac var karismatisk og også kontroversiel. Hans kurser var intensive, inspirerende og lærerige. Han var kompromisløs, når det kom til fremstilling af de fysiske love i vand. Som ingeniør i hydromekanik påpegede han fejl i almindelige lærebøger om svømning. Det skabte generelt modstand mod ham i svømmeinstruktørkredse. Derfor lagde han på kurserne meget vægt på at bevise, at hans fysiske forklaringer var videnskabeligt underbyggede. Han reagerede kraftigt, hvis hans undervisning blev kritiseret eller blev stillet spørgsmålstegn ved. Lige så hyggelig og charmerende han var, lige så rasende og ubehagelig kunne han være i en sådan situation.

Han var også kompromisløs i forhold til instruktørernes og kursisternes holdning til den funktionshæmmede svømmer. Det var vigtigt for

Harald, Mac og Else

ham at udvikle svømmerens evner fuldt ud, så hvis han syntes, at man støttede for meget - og ikke turde give slip, reagerede han. Vi husker stadig, hvordan han råbte til en omsorgsfuld ældre deltager "Keep your fingers off, Granny!" så det gjaldede i svømmehallen. Og hvis Mac syntes, at holdningen var nedsættende, så kunne han sige han "Don't pat, pat him!" ledsaget af en sigende håndbevægelse.

Ligesom Mac har vi altid fundet det meget vigtigt og værdifuldt at have funktionshæmmede med på kurserne. Det er lettere at formidle en ligeværdig holdning og respekt i forbindelse med praksis end rent teoretisk, og at støtte en funktionshæmmede i vandet er noget andet end at støtte en fysisk velfungerende medkursist.

De mange kurser og de mange deltagere betød nye instruktører og undervisere, som Bodil Føns, og en spredning af Halliwick konceptet til klubber, specialbørnehaver, skoler og institutioner for børn og uddannelsesinstitutioner for fysioterapeut osv. Så, i 1993, blev HASAM, Halliwick-samarbejdet i Danmark, etableret som den officielle repræsentant for Halliwick med ansvar for uddannelse af instruktører og for udarbejdelsen af kursusmateriale.

Det første nationale Halliwicksvømmestævne blev afholdt ved HASAs 10-års jubilæum i 1982, og de nationale svømmestævner blev gradvist til flere stævner om året. I 1997 og 2007 arran-

gerede Danmark internationale svømmestævner og deltog i stiftelsen af IHA i 1993 i Bad Ragaz. Danmark har lige siden været med i IHAs bestyrelse og/eller uddannelsesudvalg.

Vibeke: Det er nu 50 år siden Halliwick blev etableret i Danmark, og vi har været med hele vejen. Det har bragt os venskab og fællesskab med mange meget forskellige mennesker. Sammen med dem har vi overskredet vores egne grænser og gået nye veje.

Vi er stadig fascineret af

- de utrolige færdigheder svømmere kan opnå uanset funktionshæmning,

- at alle kan deltage i svømmeundervisningen såvel som i svømmekonkurrencer,
- at undervisningen er baseret på respekt og ligeværd,
- på forståelsen af samspillet mellem vand og krop og
- på troen på, at mestring giver mulighed for reel integration.

“Swimming is only that bit!” som Mac gentog igen og igen.

Vibeke og Harald

Afskedsgave til Axel Olsen

Ans Idræts- og Kulturcenter har gennem mange år været kursusstedet for Halliwick kurser i det midtjyske. Centerleder Axel Olsen valgte midt i corona-tiden at gå på efterløn, så HASAM fik ikke lejlighed til at tage behørig afsked med ham.

HASAM's medlemmer har altid følt sig meget velkomne på Centret, når Axel med et stort smil tog imod os. Han udviste stor imødekommenhed og fleksibilitet, når der skulle findes løsninger ift. en timeplan eller udfordringer af forskellig karakter. “Ja, det klarer jeg med det samme.” Svømmere til grundkurser og deres ledsagere er blevet budt på kaffe og andre drikkevarer, hvis de ankom, mens undervisningen stadig var i gang.

HASAM's FU besluttede, at Axel skulle overraskes på hans bopæl i Silkeborg med afskedsgaven fra HASAM.

Et Halliwick Grundkursus i 2022

HASI, Silkeborg følger op med 3 gange vejledning.

Christine Hjortkjær og Bodil Føns Knudsen kørte forbi Axel fredag eftermiddag, før Grundkurset i Ans skulle starte. Axel's kone var ind-

draget i planerne, så Axel kunne holdes hjemme fra golfbanen.

Planen lykkedes – Axel blev vildt overrasket og glad for at se os igen og modtog gaven sammen med en flaske vin.

Nu har vi i alle årene kun set Axel på basinkanten, men nu kan vi se frem til at mødes i vandet.

Det vil vi glæde os til – det bliver sjovt at få Axel med i aktiviteter og leg i vandet.

Christine og Bodil

International Halliwick Association – General Meeting 2021 lørdag den 2. oktober 2021

Bodil Føns

6 medlemmer af HASAM deltog i IHA's general-forsamling 2021, som blev afholdt online. Det gav undervejs nogle udfordringer med internet-forbindelser, men det gik langt bedre end frygtet.

Mødet startede med vedtagelse af de nødvendige ændringer i vedtægterne, så General Meeting fremover kan foregå delvist online. I 2021 foregik med "tilgivelse" som følge af covid-19.

En større diskussion var et forslag fra IHA's Education & Research Committee om, at tillade op til 32 kursister til teori-delen på et Halliwick Grundkursus, men fortsat maksimalt 16 kursister i vandet med 1 underviser.

Ønsket er opstået hos undervisere, som har kursusforløb på universiteter eller har gjort sig erfaringer under covid-19-nedlukningen med at have en del af den teoretiske undervisning online. Fra dansk side stemte vi imod ud fra vores meget positive erfaringer med at bringe viden og eksemplerne sammen med kommunikationen under praktikken i spil under teorien på land,

men også modsat vej. Vi var ikke alene om det synspunkt. Men afstemningen gav flertal for en 2-årig forsøgsperiode, dvs. evaluering på næste General Meeting om 2 år.

Stina Christiansen fra Stævneudvalget og HASA blev valgt til IHA's Gala Committee for 2 år.

Som den nødvendige dansker i Executive Committee blev Bodil Føns Knudsen genvalgt for 4 år. I praksis er det posten som kasserer, da IHA har hovedsæde og Bank i Danmark. Det vil blive dyrt i administration, hvis kassereren ikke har naturlig adgang til at anvende NemID. Søren Andersen har været finansiell rådgiver for IHA, idet han har bistået Bodil og bestyrelsen med rådgivning, løbende tjek af udbetalinger og revidering af årsregnskaber. Derudover sikrer hans adgang til de to bankkontoer mod problemer ved Bodils forfald. HASAM og IHA er taknemmelige for Søren's frivillige bistand og er glad for, at han fortsat gerne vil påtage sig opgaven.

Bodil

Tanker i kølvandet på IHA Conference

30. september – 1. oktober 2021

Jørn B.
Johansen

Det blev til 10 timer med blikket rettet mod skærmen på min pc. Nogle indlæg på den internationale konference fylder mere i tankerne end andre, og jeg vil samle mig om et par temaer.

Jeg er 67 år og svømmer i HASA, Lyseng. Som 25-årig var jeg udsat for en ulykke. Min venstre hånd fungerer som støttehånd, og et kunstigt hoftelid har nu "fejret" 25-års jubilæum. Jeg er vokset op på landet med badestrande i nærheden, og inden ulykken i 1979 var jeg fortrolig med vand.

Halliwick-konceptet har bidraget til, at jeg kan genfinde og bevare balancen fysisk og psykisk. Helt konkret måtte jeg lære at holde kursen i en bane – uden at skulle korrigere efter få meter. I dag er svømning og gåture min foretrukne motionsform. Ved svømning handler det primært om koordination, vejrtrækning, balance og gentagelse. 1000 m er en fast distance hver onsdag aften.

I vinterhalvåret føler jeg mig langt mere sikker i vand end på land, når jeg skal motionere. Måske burde jeg sætte større fokus på aktiviteter, hvor kroppen er i lodret - stående/gående – position? En udfordring i et bassin er for mig mindre risikofyldt. På land har et fald bl.a. ført til brud på en fingerknogle. I vand kan jeg simulere og gentage et "fald" og registrere kroppens reaktioner, når den mister balancen. Jeg oplever, at der er overførselsværdi fra vand til landjord.

I flere af konferencens præsentationer blev der anvendt redskaber, fx letvægts håndvægte til styrke- og balancetræning. Hvilke typer af aktiviteter spiller sammen med Halliwick-konceptet? Hvilke fysiske genstande og redskaber har fået

det blå stempel, og hvilke skal anvendes med omtanke og under opsyn?

Et indlæg ramte mig på et personligt plan. Overskriften hed:

Development of a model for Water Wellbeing – Andrew Power, Swim England.

For voksne med et fysisk handicap kan svømning være den foretrukne form for aktivitet. Det skønnes, at en fjerdedel af voksne ikke-svømmere gerne vil lære at svømme. Aktivitet i vand fremmer trivsel.

Da jeg efter konferencen søger på nettet, dukker Andrew Power og begrebet "Dementia Friendly Swimming" – demensvenlig svømning - op.

Da min mor i 2000 fyldte 80 blev hun udredt ved mistanke om Alzheimer demens. Hun var tidligere idrætslærer og kunne i den tidlige fase fortsat have sin svømning, tænker jeg nu. De første sygdomstegn hos min mor var rum- og retningsproblemer. Hun mistede gradvis evnen til at orientere sig i omgivelserne. Det var svært at finde rundt i Brugsen, og svømmehallen med dens sluser og døre må have været en utryk labyrint-oplevelse.

Min mor døde i 2009. I dag er vi bedre rustet til at tilpasse aktivitet og fysiske rammer til den aktuelle mentale tilstand. Det bør være muligt at fastholde en aktivitet som svømning et stykke ind i et demensforløb.

En lavpraktisk løsning til omklædningsrummet er en "Locker Saddle". Rammen hægtes på skabet og med et billede af familiens hund, eller en fodboldklub - noget, vedkommende har en relation til – bliver det lettere at finde tilbage til

Fortsættes side 17

Eksempel på en "Locker Saddle"

private ejendele. Denne "opfindelse" er udviklet i erkendelse af, at svømmehaller udgør en fysisk og mental udfordring.

Jeg håber, at jeg kan bidrage med en lavpraktisk, analog banetæller. Vi har i 30 år brugt kuglerammer i størrelse XL. På baggrund af nedlukning og covid-19 er der opstået et behov for en individuel løsning.

Jørn Bundsgaard Johansen

På bassinkanten

Under denne overskrift håber jeg fremover at kunne bringe tanker, iagttagelser, fif, o.l., som du, kære læser, gerne vil dele med os andre.

Dette første indlæg i "På bassinkanten" kommer fra HASA, hvor Jørn, der har flere opfindelser på samvittigheden, bl.a. en meget stor kugleramme hvor op til 4 svømmere selv kan flytte kugler for hver 50 m. De kan hermed selv tælle, hvor mange baner de svømmer på en aften.

Men en onsdag aften her i efteråret sagde Jørn: "Jeg har fået en idé til en banetæller". Den greb Aase, redaktøren for medlemsbladet PLASK med det samme: "Den vil jeg gerne være med til at afprøve", for jeg har svært ved at holde styr på, hvor mange baner, jeg har svømmet".

Så onsdagen efter mødte Jørn op med førsteudgaven af sin ny banetæller: Et par snore med gule og orange plastikkugler, der flyttes for hver bane, jeg svømmer. Og et flamingo-flåd, så den kunne flyde i bassinet. Men tælleren endte hurtigt med at ligge på bassinkanten, så ugen efter dukkede Jørn op med en forbedret version, så kuglerækken blev udstyret med en flamingo-krog, som kan hæftes på håndtaget under startskamlerne.

Men Jørn er stadig ikke helt tilfreds, så han arbejder videre på projektet, som udvikler sig fra onsdag til onsdag, og nu er der en udgave undervejs, hvor "perlerækkens" to ender udformes som hovedet og halen på en fisk. Den model håber Aase også at få lov til at afprøve.

Imens glæder hun sig over, at hun har fået førsteudgaven af Jørns opfindelse til evig arv og eje – et snoretræk med tyve gule og orange kugler, som i al sin enkelhed får hende til lige at tage en bane ekstra.

Tak til Aase for billeder og tekst, som jeg har tilladt mig at omarbejde lidt.

Harald

Årsmøde 2022

Ved redaktionens afslutning var alle detaljerne for årsmøde 2022 ikke på plads, men i henhold til vedtægterne §5.A skal årsmødet holdes inden udgangen af marts måned. Tidspunktet vil senere blive sendt ud på mail til medlemmerne via foreningsadministrator.

Det der er på plads:

Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent.
2. Valg af referent.
3. Forretningsudvalgets beretning v. formand
4. Beretning fra andre udvalg: Stævneudvalg, Plan 2022-udvalg.
5. Liste over godkendte undervisere.
6. Godkendelse af regnskab v. kasserer.

7. Indkomne forslag.
8. Fremlæggelse af budgetforslag og vedtagelse af kontingent v. kasserer.
9. Valg til forretningsudvalget og 2 suppleanter. På valg er Lis Jørgensen og Harald R. Lie. Suppleanterne: Mia Kynde og Mette Holleüfer Alkærsig.
10. Valg af revisor og revisorsuppleant.
11. Eventuelt.

Alle med interesse opfordres til at stille op til forretningsudvalget.

Spørgsmål om arbejdsmængde, -opgaver mv kan stilles til alle i forretningsudvalget (se adresseliste bagerst i Halliwise).

Gave til Vibeke og Harald Lie

I anledning af Harald og Vibekes runde fødselsdage og deres mangeårige arbejde med Halliwick i Danmark (HASA's forestående 50-års jubilæum) er det igen lykkedes et enig flertal i FU at træffe en beslutning om Harald uden hans vidende. Det lykkedes vi også med for et par år siden, da han og Vibeke blev overrasket med udnævnelse til æresmedlemmer.

Harald fik gaven overbragt i starten af oktober i Ans ifm. et særligt Halliwick grundkursus: det første efter Corona nedlukningen.

Harald medbragte faktisk selv sin gave til Ans allerede fredag aften. Han troede dog, det var vigtige papirer fra vores kasserer Lis til formand Bodil. Den var forsvarligt pakket ind i sort plasticpose og med besked om, at det var vigtigt.

Vi passede rigtig godt på den vigtige pakke indtil søndag frokost, hvor Harald fik den "tilbage igen".

De fik et gavekort til Musikhuset i Århus.

Stort og velfortjent tillykke til dem begge.

Bodil og Christine

HASAMs aktivitetskalender 2021/22

NOVEMBER 2021

- 12.-14. Halliwick grundkursus, 1. del
HASAM og Parasport Frederiksberg, Rødovre

JANUAR 2022

- 15.-16. Halliwick grundkursus, 2. del
Ans Idræts- og Kulturcenter
27. HASA stiftet for 50 år siden,
som den første Halliwick-klub i Danmark

FEBRUAR 2022

26. HASI svømmestævne, Silkeborg

MARTS 2022

- 5.-6. Halliwick grundkursus, 2. del
HASAM og Parasport Frederiksberg, Rødovre

APRIL 2022

2. HASA svømmestævne, Aarhus

